

هوالشافی

آشنایی با دلایل و درمان های سرطان خون

سرطان در خون من است

توجه: این مطالب جنبه اطلاع رسانی دارد و توصیه می شود حتما با پزشک معالج خود مشورت فرمائید.

لوسمی، لوکمی یا همان سرطان خون یکی از انواع شایع بیماری های سرطانی است که با تکیه بر پیشرفت های علمی امروز به جرات می توان گفت به اندازه اسمش مهلک نیست! این گزارش نگاهی است به چیستی این بیماری اعم از انواع حاد و مزمن، ... و بالاخره راه های پیشگیری و درمان آن .

لوسمی یعنی چه ؟

وقتی شرایط در بدن ما عادی است گلبول های سفید درست مثل یک سپر دفاعی بتونی د برابر همه بیماری ها م ایستد. وقتی بدن به کمک آنها نیز پیدا می کند به شیوه ای منظم و کاملا کنترل شده رشد پیدا می کند و تقسیم می شوند، اما وقتی پای سرطان خون به میان می آید در روند این رشد منظم اختلال ایجاد می شود. در این شرایط مغز استخوان ما مقدار بسیار زیادی گلبول سفید تولید می کند. عجله نکنید تولید زیاد این گلبول ها نشانه دفاع بیشتر نیست بلکه کاملا غیر عادی و خطرناک است . چون این سلول ها با سلول های خون عادی متفاوت هستند این سلول ها هم در بدن مانند یک سپر دفاعی عمل میکنند اما دفاع در مقابل تولید گلبول های سفید طبیعی خون نه بیماری ها! این گلبول ها تولید گلبول های سفید طبیعی خون را متوقف می کنند و در نتیجه توانایی بدن را برای مقابله با بیماری ها از بین می برد، اما مشکلات ناشی از این گلبول های سفید ناخوانده صرفا به همین تکثیر ناگهانی خلاصه نمی شود . این گلبول ها یا در حقیقت سلول های لوسمی انواع مختلف سلول های خون که به وسیله مغز استخوان ساخته می شوند، از گلبول های قرمز خون که وظیفه اکسیژن رسانی به بافت های بدن را به عهده دارند تا پلاکت های خونی که از لخته شدن خون جلوگیری می کنند را هدف می گیرند. درحقیقت لوسمی سرطان بافت های خون ساز بدن است اعم از مغز استخوان و دستگاه لنفاوی اما از آنجا که این بیماری معمولا از گلبول های سفید خون شروع می شود به آن لوسمی (خون سفید) گفته می شود.

حاد یا مزمن؟ مساله این است!

لوسمی براساس سرعت و شدت روند بیماری به دو گروه حاد و مزمن تقسیم می شود. در لوسمی حاد پای سلول هایی در میان است که اصطلاحا به آنها بلاست گفته می شود. بلاست ها در حقیقت سلول های اولیه یا نابالغی هستند که به سرعت تکثیر می شوند در نتیجه تعدادشان در جریان بالا میرود و از آنجا که نابالغ هستند، نمی توانند عملکردی طبیعی داشته باشند. به دلیل رشد سریع این گلبول های سفید نارس، اصلا دور از انتظار نیست که بیماری خیلی زود گسترش پیدا کند . به عبارت دیگر در سرطان خون حاد، فاصله زمانی بین شروع بیماری و گسترش آن بسیار کوتاه است . در لوسمی مزمن باز هم پای بلاست ها در میان است اما این بار این سلول ها بالغ ترند در نتیجه میتوانند بعضی وظایف خود را انجام بدهند. همین آشنایی اولیه باعث می شود سلول ها آرامتر رشد کنند در نتیجه بیماری کند تر می شود و علائم بالینی زمان بیشتری برای بروز دارند.

شما لوسمی دارید؟

اگر احساس ناخوشی عمومی شما با ظاهر شدن لکه های دانه اناری زیر پوستی همراه شده و احساس ضعف و خستگی مفرد همراه با درد استخوان و مفاصل همیشه با شماست، بعد از کمی فعالیت دچار تنگی نفس می شوید رنگ پریدگی پیش رونده دارید و شاهد عفونت های مکرر و عود آنها همراه با تب و لرزه های شبیه سرماخوردگی هستید، از طرف دیگر کم خون و خواب الودگی و خونریزی مکرر بینی و لثه ها رو به روید ضعف و لاغری ممتد دارید و شاهد تورم و بزرگی غده های لنفاوی (درگردن، کشاله ران، قفسه سینه یا زیر بغل) هستید، آزمایش ها هم خبر از تورم طحال و کبدتان میدهد، باید خودتان را برای احتمال ابتلا به سرطان خون آماده کنید. زیرا در این صورت شما همه نشانه های ابتلا به سرطان خون را دارید! همه اینها را اضافه کنید به لخته شدن یا منعقد نشدن خونتان به دنبال ایجاد زخم و بریدگی. همینطور عرق کردن بیش از حد به خصوص هنگام شب البته نباید به این نشانه ها اکتفا کنید زیرا گاهی عوارضی در یک بیمار مبتلا به لوسمی ظاهر می شود که متأسفانه نشان از سرایت سرطان به اندام های دیگر او دارد. در این شرایط شما به سردرد، حالت تهوع و استفراغ، کاهش سطح هوشیاری، تشنج، دید مضاعف، عدم حفظ تعادل و تورم در ناحیه گردن و صورت روبروید، نشانه هایی که خبر از احتمال گسترش سرطان در اندام های دیگر می دهند. به هر ترتیب شدت نشانه های این بیماری به تعداد سلول های غیر طبیعی خون و محل جمع شدن آنها بستگی دارد، اما نکته مهم اینکه از آنجا که نشانه های اولیه بیماری به آنفولانزا و بیماری های این چنینی مشابهند، ممکن است نادیده گرفته شوند پس مراقب تمام نشانه های غیر معمولتان باشید حتی خستگی.

عوامل ژنتیکی، محیطی و شیمیایی

سرطان خون در حقیقت تغییرات بدخیم سلول های مغز استخوان است. علت اصلی این تغییر شکل هنوز مشخص نیست اما عوامل ژنتیکی و محیطی هم در پیدایش این تغییرات بی تاثیر نیستند. شانس ابتلا به سرطان خون در افرادی که مبتلا به اختلال های کروموزومی هستند ۲۰ برابر افراد عادی است، بنابراین میتوان اختلال هایی از این دست مثل منگولیسم را یک عامل ژنتیکی موثر در ابتلا به این سرطان دانست، اما عوامل بیرونی، تماس با اشعه یونیزه به عنوان یک عامل بیرونی ثابت شده در ایجاد سرطان خون به شمار میرود. بمباران هیروشیما و ناکازاکی و حادثه چرنوبیل هم دلایلی هستند که این ادعا را ثابت می کنند. ویروس ها عامل بیرونی دیگری هستند که در ایجاد این سرطان نقش دارند. مهمترین ویروسی هم که در پیدایش این سران نقش دارد، ویروسی به نام «بشتین بار» است. در ابتلا به لوسمی عوامل شیمیایی هم بی تاثیر نیستند سردسته این عوامل هم بنزن است، ماده ای که به عنوان حلال در صنایع چوب، چسب، رنگ و لاستیک به کار می رود. با این حال آمارها نشان می دهد ۷۰ تا ۸۰ درصد مبتلایان بدون هیچ زمینه خطر و عامل ایجاد کننده ای گرفتار این بیماری شدند.

از نوزادی تا سالخوردگی

از دوران نوزادی تا زمان میانسالی و حتی سالخوردگی همیشه این احتمال وجود دارد که به سرطان خون دچار شوید. به عبارت دیگر این بیماری تمام گروه های سنی را دربرمیگیرد اما شیوع آن در رده های سنی مختلف متفاوت است. ALL سرطان خون حاد در بچه هاست و سن بروز و شیوع آن ۶ سالگی است. AML اما سرطان خون حاد در بالغان است که سن شیوع آن از ۱۵ سالگی به بعد آغاز می شود. به این ترتیب هرچه سن بالاتر می رود شیوع سرطان ALL کمتر و احتمال ایجاد AML بیشتر می شود، اما در مورد نوع مزمن که به دو گروه CML و CLL تقسیم میشود ماجرا کمی متفاوت تر است. لوسمی مزمن معمولاً از میانسالی به بعد بیماران را درگیر می کند به طوری که رده سنی ۴۰ تا ۵۰ سال به بالا معمولاً گرفتار CML می شوند. شیوع سنی CLL هم حدود ۶۴ سال است اما خبر امید بخش اینکه CLL هرگز افراد زیر ۴۰ سال را درگیر نمی کند در حالی که در نوع خاصی از CML احتمال گرفتار شدن بچه ها وجود دارد. ALL شایع ترین نوع سرطان در بچه هاست اما خوشبختانه بیشترین پیش آگهی

(احتمال بهبودی) را دارد و بهترین پاسخ را به درمان می دهد. این درحالی است که یک فرد میانسال یا پا به سن گذاشته پیش آگهی به مراتب بدتری نسبت به یک بچه دارد.

مبتلا نمی شوید اگر...

توان پیشگیری یا ایستادن در برابر سلول های بدخیم سرطان به ضعف یا قدرت سیستم دفاعی بستگی دارد. سیستم دفاعی قوی و سالم هم در گروی تغذیه خوب و وضعیت بهداشتی مناسب است، بنابراین اگر قرار است در برابر سرطان بایستیم، باید تغذیه سالمی داشته باشیم و تا جای ممکن از آلودگی های ویروسی دور باشیم. منظور از تغذیه سالم، استفاده از مواد غذایی تازه به جای کنسروها به خصوص انواعی است که در آنها از نگهدارنده های نیتراتی استفاده می شود. البته سوسیس و کالباس هم در همین فهرست قرار گیرند بنابراین برای پیشگیری از ابتلا لوسمی کمتر باید سراغ آنها بروید. از مواد غذایی ای که به مدت طولانی فریز می شوند تا جای ممکن استفاده کنید. یادتان باشد مدتی که می توان از غذاهای یخ زده استفاده کرد ۳ ماه است. استفاده از این مواد غذایی بیشتر از این زمان بخصوص برای بچه ها مضر است.

یک قدم مانده به درمان

برای تشخیص اینکه شما به لوسمی مبتلا یید یا خیر روش های غربالگری متفاوتی وجود دارد. انتخاب روش مناسب هم به وضعیت سلامت عمومی شما بستگی دارد. متداول ترین این روش ها هم از این قرارند:

-آزمایش خون، اولین قدم در مسیر تشخیص لوسمی است. از آنجا که در صورت اطلاع تعداد گلبول های سفید نارس در مغز استخوان به مقدار قابل توجهی بالا می رود آزمایش خون و شمارش و بررسی یاخته های شناور در آن می تواند روش موثری در تشخیص این بیماری باشد.

-نمونه برداری (بیوپسی) از مغز استخوان، در این روش که می توان به عنوان مطمئنترین راه تشخیص لوسمی روی آن حساب کرد، نمونه بافت سرطانی (مایع مغزی نخاعی) مورد بررسی میکروسکوپی قرار میگیرد.

-بررسی کروموزومی روشی است که به تشخیص نوع لوسمی (ژنتیکی بودن یا نبودن آن) کمک می کند.

-سی تی اسکن، در این روش دستگاه سی تی اسکن به کمک اشعه ایکس تصویری سه بعدی از بدن را به تویر میکشد. این تصویر پراکندگی سرطان در بخش های مختلف بدن را نشان میدهد.

-و بالاخره معاینه بالینی که بررسی غدد لنفاوی، طحال، کبد و اعضای دیگر بدن را دربرمیگیرد.

درمان غیرممکن نیست

پایه درمان لوسمی حاد چه در کودکان و چه در بزرگترها شیمی درمانی است. نکته مهم در این بیماری هم درمان بیماری اورژانسی بیمار به محض تشخیص است. در این شرایط تامل در شروع درمان به هردلیلی حتی برای مشورت با پزشکان مختلف، کاملاً به ضرر بیمار است. شیمی درمانی در بچه ها حدود ۹۰ درصد به پاسخ می رسد. دوره های درمانی بچه ها کمی طولانی است. گاهی ۲ سال و گاهی هم ۳ سال در بچه ها طول میکشد. البته بعد از سپری این دوران، دیگر نیتزی به درمان نیست و بیمار میتواند به زندگی عادی خودش برگردد اما احتمال رسیدن به نتیجه مثبت یا همان درمان در بالغان ۷۰ تا ۸۰ درصد است با یک تفاوت عمده. آن هم اینکه حتی در صورت پاسخ به شیمی درمانی همیشه احتمال عود دوباره وجود دارد بنابراین درمورد آنها پیگیری و ارتباط همیشگی با پزشک ضروری است و درموردی حتی بعد از پاسخ مثبت شیمی درمانی همچنان نیاز به پیوند وجود دارد. به طور کلی الگوهای درمان لوسمی به نوع آن، وضعیت بیماری در شروع درمان، سن، سلامت عمومی و واکنش خود بیمار به نوع درمان وابسته است. البته در کنار شیمی درمانی، شیوه های درمانی رایجی از جمله درمان ایمونولوژیک، جراحی، پیوند مغز استخوان و پیوند سلول های جامع هم وجود دارد. منظور از درمان ایمونولوژیک بازسازی، تحریک، هدایت و تقسیم

طبیعی دفاعی بدن با استفاده از آنتی بادی و هدایت سیستم دفاعی بیمار است. منظور از جراحی هم برداشتن ضایعه ایجاد شده در طحال است زیرا معمولا راه پیدا کردن لوسمی به اندام های دیگر، باعث بزرگی و تورم غده های لنفاوی ، طحال و کبد می شود و بالاخره پیوند مغز استخوان. منظور از این پیوند، جایگزین کردن مغز استخوان بیمار با مغز استخوان سالن است.

منبع مورد استفاده: هفته نامه زندگی مثبت، ۱۱۸شنبه ۱۳اسفند ۱۳۹۰

تلفن: ۲۲۸۸۷۳۵۰